

MAŁGORZATA TROCKA^a

RAPORTOWANIE INFORMACJI ZWIĄZANYCH Z KLIMATEM NA PRZYKŁADZIE BANKÓW

REPORTING INFORMATION RELATED TO THE CLIMATE ON THE EXAMPLE OF BANKS

Environmental reporting of climate-related information concerns how the company's activities affect the climate (both negative effects and protection activities) and how climate change affects the functioning of business entities. Specific obligations regarding reporting issues related to sustainable development (including climate) have been imposed on entities operating in the financial services sector. They must disclose specific information on how they introduce sustainability risks into their operations and take into account adverse sustainability impacts. The article addresses the inclusion of sustainable development issues in non-financial reports, which has attracted the interest of many authors. However, the article complements the existing scientific achievements in the field of non-financial reporting by isolating and detailing previously undiscussed climate issues. The aim of the article is to present the current state of reporting climate-related information in banks' non-financial reporting. The article uses the analysis of legal acts, and literature on the subject, as well as the study of secondary data from non-financial reports of banks listed on the Warsaw Stock Exchange and belonging to the WIG-Banki and WIG-ESG indexes. The conducted research shows that the new legal regulations introduced at the European level, addressed to the financial sector, force greater involvement in climate protection activities. The surveyed banks fulfil the obligations imposed on them, although this is done to a limited extent. The presented data is to a large extent dispersed in various parts of reports on activities and reports on non-financial information, which may result from the lack of uniform standards in this regard. The scope of climate-related information disclosed is similar to the reports of individual banks and concerns both the impact of the banks' activities on the climate and the impact of the financial products offered on the climate. In conclusion, the surveyed banks try to be socially responsible and consciously attempt to include climate issues in their reports. However, the reporting of this information is only at an early stage.

Keywords: climate disclosures; environmental reporting; non-financial reporting; climate; Poland

Raportowanie środowiskowe informacji związanych z klimatem dotyczy tego, w jaki sposób działalność przedsiębiorstwa wpływa na klimat (chodzi zarówno o negatywne skutki, jak i działania na rzecz ochrony) oraz jak zmiany klimatu oddziałują na funkcjonowanie podmiotów gospodarczych. Szczegółne obowiązki dotyczące raportowania kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem (w tym klimatem) zostały nałożone na podmioty działające w sektorze usług finansowych. Muszą

^a The Jacob of Paradies University, Poland /
Akademia im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie, Polska
mtrocka@ajp.edu.pl, <https://orcid.org/0000-0002-1343-2596>

one ujawniać określone informacje dotyczące sposobów, w jaki wprowadzają do działalności ryzyka i biorą pod uwagę niekorzystne skutki dla zrównoważonego rozwoju. Problematyka artykułu związana z ujęciem kwestii dotyczących zrównoważonego rozwoju w raportach niefinansowych jest przedmiotem zainteresowań wielu autorów. Artykuł uzupełnia istniejący dorobek naukowy w zakresie raportowania niefinansowego przez wyodrębnienie i uszczegółowienie nieporuszanych wcześniej kwestii dotyczących klimatu. Celem artykułu jest przedstawienie aktualnego stanu raportowania informacji związanych z klimatem w obligatoryjnej sprawozdawczości niefinansowej banków. W artykule posłużono się analizą aktów prawnych, literatury przedmiotu, a także badaniami danych wtórnych pochodzących z obligatoryjnych sprawozdań niefinansowych banków notowanych na Gieldzie Papierów Wartościowych w Warszawie i należących do indeksu WIG-Banki oraz WIG-ESG. Z przeprowadzonych badań wynika, że wprowadzone na poziomie europejskim nowe regulacje prawne skierowane do sektora finansowego wymuszają większe zaangażowania w działania na rzecz ochrony klimatu. Badane banki wypełniają nałożone na nie obowiązki, aczkolwiek jest to realizowane w ograniczonym zakresie. Prezentowane dane są w dużym stopniu rozproszone w różnych częściach sprawozdania z działalności oraz raportu na temat informacji niefinansowych, co może wynikać z braku jednolitych standardów w tym zakresie. Zakres ujawnianych informacji związanych z klimatem jest zbliżony w raportach poszczególnych banków i dotyczy zarówno wpływu działalności banków na klimat, jak również oddziaływania na niego oferowanych produktów finansowych. Podsumowując, badane banki starają się być odpowiedzialne społecznie i świadomie podejmują próby ujęcia w swoich sprawozdaniach zagadnień dotyczących klimatu. Raportowanie tych informacji jest tam jednak dopiero na początkowym etapie.

Słowa kluczowe: raportowanie środowiskowe; sprawozdawczość niefinansowa; ujawnienia klimatyczne; klimat; Polska

I. WPROWADZENIE

Współcześnie obserwuje się postępującą degradację środowiska naturalnego oraz katastrofalne i nieprzewidywalne w skutkach zmiany klimatyczne. Wpływ na taki stan ma działalność człowieka, a w sferze gospodarczej – przede wszystkim niekontrolowane procesy industrializacji oraz dążenie do osiągnięcia coraz większych zysków za wszelką cenę. Z drugiej jednak strony zwiększa się świadomość społeczna w odniesieniu do zagadnień związanych z ekologią i środowiskiem naturalnym. Wymusza to na przedsiębiorstwach działania odpowiedzialne społecznie, które wpisują się w koncepcję zrównoważonego rozwoju.

Idea zrównoważonego rozwoju zakłada dążenie do ciągłej równowagi na poziomie zarówno makro-, jak i mikroekonomicznym pomiędzy kwestiami ekonomicznymi, społecznymi i ekologicznymi. Wymiar ekonomiczny oznacza, że rozwój gospodarczy jest stymulowany przez postęp technologiczny i wzrost efektywności wykorzystania surowców, materiałów i pracy ludzkiej. Natomiast w obszarze ekologii przejawia się w odpowiedzialności człowieka za stan środowiska naturalnego oraz gwarantuje dostęp społeczny do informacji o stanie środowiska i jego zagrożeniach¹. W tym aspekcie niezwykle ważne są informacje dotyczące klimatu.

¹ Adameczyk (2001): 30; (2018): 811.

Problematyka artykułu związana z ujęciem kwestii dotyczących zrównoważonego rozwoju w raportach niefinansowych jest przedmiotem zainteresowań wielu autorów. W Polsce jeden z podstawowych obszarów badawczych w tym aspekcie dotyczy zakresu sprawozdań niefinansowych, zrównoważonego rozwoju, ESG (*Environmental, Social, Governance*), CSR (*Corporate Social Responsibility*) rozpatrywanych całościowo² lub z perspektywy jednego z elementów (raporty środowiskowe, ekologiczne, społeczne, z zakresu zagadnień pracowniczych czy kapitału ludzkiego)³ w kontekście implementacji do prawa polskiego dyrektywy Unii Europejskiej 2014/95/UE⁴. Można również wyodrębnić nurt badawczy obejmujący odniesienie kwestii raportowania niefinansowego do sektora bankowego w Polsce⁵. Artykuł uzupełnia istniejący dorobek naukowy w zakresie raportowania niefinansowego przez wyodrębnienie i uszczegółowienie nieporuszanych wcześniej kwestii dotyczących klimatu. Raportowanie środowiskowe informacji związanych z klimatem powinno dotyczyć tego, jak działalność przedsiębiorstwa wpływa na klimat (tzn. wskazywać zarówno jej negatywne skutki, jak i działania na rzecz ochrony) oraz jak zmiany klimatu oddziałują na funkcjonowanie podmiotów gospodarczych. Szczególne obowiązki dotyczące prezentowania zagadnień związanych ze zrównoważonym rozwojem (w tym klimatem) zostały nałożone na podmioty działające na europejskich rynkach w sektorze usług finansowych. Muszą one ujawniać określone informacje dotyczące sposobów, w jaki wprowadzają do działalności ryzyka oraz niekorzystne skutki dla zrównoważonego rozwoju⁶.

Celem artykułu jest przedstawienie aktualnego stanu raportowania informacji związanych z klimatem w obligatoryjnej sprawozdawczości niefinansowej banków. Rozważania zostały zawężone do banków działających w Polsce i notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie oraz należących do indeksu WIG-Banki i WIG-ESG. Aby osiągnąć zamierzony cel, postawione zostały następujące pytania badawcze: czy banki ujawniają informacje dotyczące wpływu swojej działalności na klimat? czy i w jakim zakresie banki przedstawiają wpływ oferowanych produktów finansowych na klimat? czy wypełniają obowiązki zawarte w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego

² Macuda, Matuszak, Różańska (2015): 23–45; Fijałkowska (2022): 115–122; Waniak-Michalak, Macuda, Krasodomska (2016): 242–303; Rubik (2018): 209–220; Szadziewska, Spigarska, Majerowska (2018): 65–95; Śnieżek, Krasodomska, Szadziewska (2018); Skoczylas (2019): 169–182; Krasodomska, Michalak, Świetla (2020): 751–779; Krasodomska, Godawska (2021): 10–20; Matuszak, Różańska (2021): 1052–176; Mućko, Niemiec, Skoczylas (2021): 91–109; Krasodomska, Zarzycka, Dobija (2022): 99–118.

³ Kamieniecka, Nóżka (2016): 53–65; Kryk (2017): 108–117; Czaja-Cieszyńska (2020): 23–40; Szadziewska, Kujawski (2022): 157–194.

⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z 22 października 2014 r. zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy (Dz. Urz. L 330 z 15.11.2014).

⁵ Różańska (2016): 131–142; Fijałkowska, Zyznarska-Dworcak (2018): 47–61; Popławska (2018): 59–91; Wójcik-Jurkiewicz (2020): 207–228.

⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2088 z 27 listopada 2019 r. w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych.

i Rady (UE) 2020/852 z 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje?

W artykule posłużono się przede wszystkim analizą aktów prawnych, a także literatury przedmiotu oraz badaniem danych wtórnych pochodzących z obligatoryjnych sprawozdań niefinansowych banków.

II. IDEA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU A KLIMAT

Zrównoważony rozwój to uniwersalna koncepcja odwołująca się do szerokiego spektrum problemów i zagadnień o charakterze globalnym. Jest przedmiotem badań i analiz naukowców oraz praktyków reprezentujących różne dziedziny, między innymi z zakresu prawa, ekonomii, politologii czy ochrony środowiska. Genezy tego pojęcia można doszukiwać się już w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych XX w. wraz ze zmianą podejścia do procesów gospodarowania w związku z uwzględnieniem kwestii środowiskowych oraz wzrostem świadomości społecznej tym zakresie⁷. Zgodnie z najbardziej powszechną definicją zrównoważony rozwój to jako rozwój, który zaspokaja potrzeby obecne, nie pozbawiając przyszłych pokoleń możliwości zaspokajanie ich potrzeb⁸. Takie podejście uwzględnione zostało również w zasadach zrównoważonego rozwoju sformułowanych przez uczestników konferencji ONZ „Środowisko i Rozwój” w Rio de Janeiro, która odbyła się w 1992 r. Określone tam zostały prawa i obowiązki państw w procesie wdrażania koncepcji zrównoważonego rozwoju. Podkreślona została rola współczesnego człowieka jako istoty odpowiedzialnej za innych, w tym również za następne pokolenia. Odpowiedzią na negatywne zjawiska i procesy spowodowane często przez rabunkową gospodarkę zasobami środowiska ma stać się wzajemna pomoc oraz współpraca przy opracowywaniu i wdrażaniu rozwiązań prawnych w dziedzinie standardów środowiskowych. Przy zaangażowaniu społecznym należy zbudować system ekonomiczny oparty na nowych zasadach⁹.

Cele zrównoważonego rozwoju zawarto w dokumencie „Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030” („Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development”), który został przyjęty przez wszystkie państwa członkowskie ONZ Rezolucją Zgromadzenia Ogólnego 25 września 2015 r. w Nowym Jorku. Wyznaczono tam strategię do roku 2030, w której zawarto 17 uniwersalnych, długookresowych celów oraz powiązanych z nimi 169 zadań, oddających trzy wymiary zrównoważonego rozwoju: gospodarczy, społeczny i środowiskowy. Jest ona użytecznym narzędziem do globalnego przedstawiania wartości i celów rozwojowych poszczególnych krajów oraz zapewnia wspólne ramy odniesienia

⁷ Barbosa, Drach, Corbella (2014): 1–2; Emas (2015): 1–3; Misztal (2019): 34.

⁸ Raport Komisji ONZ ds. Środowiska i Rozwoju pt. *Nasz wspólna przyszłość* (1987): <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf>: 16 [dostęp: 20.02.2023].

⁹ Trzepacz (2012): 41.

przydatne dla partnerstw międzynarodowych¹⁰. W trosce o niezależność i suwerenność w zakresie konstruowania uwarunkowań prawnych, jak również spójne i efektywne realizowanie koncepcji zrównoważonego rozwoju, opracowano Rekomendacje Rady OECD ws. spójności polityki na rzecz zrównoważonego rozwoju (Recommendation of the Council on Policy Coherence for Sustainable Development, PCSD). Zalecenia PCSD stanowią kompleksowy standard, który ma pomóc krajom wyposażać decydentów oraz kluczowych interesariuszy w niezbędne mechanizmy o charakterze instytucjonalnym oraz narzędzia polityczne w celu wzmocnienia polityki spójności. Umożliwia realizację zintegrowanych celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych oraz przyspieszenie postępów w kierunku zgodnym z koncepcją zrównoważonego rozwoju¹¹.

Pojęcie zrównoważonego rozwoju zawarto w szeregu aktów prawnych. Znaczenie tej idei zostało podkreślone w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie zapisano, że „Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”¹². Zgodnie z prawem ochrony środowiska przez zrównoważony rozwój rozumie się „taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń”¹³.

Podstawowym wyznacznikiem koncepcji zrównoważonego rozwoju jest poprawa jakości życia społeczeństwa oraz jego dobrobyt. Globalny wzrost gospodarczy nie może jednak powodować naruszenia praw człowieka czy też degradacji środowiska naturalnego. Można przyjąć, że idea zrównoważonego rozwoju jest swego rodzaju kompromisem pomiędzy racjonalnością postępowania na płaszczyźnie ekonomicznej, społecznej, ekologicznej i technicznej, w którym trzeba świadomie dokonywać wyboru, w warunkach sprzeczności interesów¹⁴.

W pojęciu zrównoważonego rozwoju niezwykle istotne jest sprzężenie praw ekonomii, określających ład społeczno-gospodarczy, z zasadami ekologii. Środowisko naturalne powinno być w procesach gospodarowania uwzględniane na równi z pracą i kapitałem. Biorąc pod uwagę losy przyszłych pokoleń, zrównoważony rozwój ma prowadzić do racjonalnego gospodarowania zasoba-

¹⁰ <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/cele-zrownowazonego-rozwoju> [dostęp: 22.02.2023].

¹¹ <https://www.oecd.org/gov/pcsd/pcsd-guidance-note-publication.pdf> [dostęp: 22.02.2023].

¹² Art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r., Dz. U. 1997, Nr 78, poz. 483 ze zm.

¹³ Art. 3 ustawy z 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, t.jedn.: Dz. U. 2022, poz. 2556, 26870.

¹⁴ Kuciński (2009): 14–15.

mi naturalnymi planety¹⁵. Można wskazać na jego dwutorowe oddziaływanie na politykę dotyczącą ochrony środowiska. Są to przeobrażenia różnorodnych form aktywności w sferze przede wszystkim politycznej i ekonomicznej oraz generowanie nowych teorii (głównie dotyczących społeczeństwa i kultury) lub rozwijanie istniejących (sprawiedliwości dystrybutywnej czy też międzypokoleniowej)¹⁶.

Trudno nie zgodzić się z twierdzeniem, że chociaż w obecnych czasach wiele ludzi w zurbanizowanym, nasyconym wysoką technologią otoczeniu, są oni tak samo zależni od środowiska naturalnego jak praprzodkowie¹⁷. Niepohamowany wzrost gospodarczy powoduje niszczenie zasobów przyrody i degradację środowiska, a absorpcja rozwijającej się gospodarki przekracza możliwości odtworzeniowe ekosystemów. W tym kontekście, rozpatrując szeroko pojętą ochronę środowiska i ekologię, na szczególną uwagę zasługują kwestie dotyczące klimatu¹⁸. Klimat jest jednym z czynników ekologicznych kształtujących środowisko przyrodnicze. Stanowi on całościowy zjawisk atmosferycznych (temperatura i wilgotność powietrza, opady atmosferyczne, ciśnienie atmosferyczne, wiatr, zachmurzenie i nasłonecznienie), które określają średni stan atmosfery w jakimkolwiek miejscu na powierzchni Ziemi¹⁹. Szczególnie znaczenie klimatu przejawia się w tym, iż skutki jego zmian rodzą znaczące następstwa zarówno ekologiczne, jak i społeczne, ekonomiczne czy polityczne. Konsekwencją negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko naturalne jest ocieplenie klimatu, które stanowi obecnie globalny problem bezpieczeństwa ekologicznego²⁰.

Jednym z celów zrównoważonego rozwoju jest pilne podjęcie działań na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom. Jego realizacja powinna się przejawiać przede wszystkim przez²¹:

- wzmocnienie zdolności adaptacyjnych i odporności na zagrożenia klimatyczne i klęski żywiołowe we wszystkich krajach,
- włączenie działania na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatu do krajowych polityk, strategii i planów,
- zwiększenie poziomu edukacji, świadomości oraz potencjału ludzkiego i instytucjonalnego w zakresie łagodzenia zmian klimatu, adaptacji do nich, ograniczenia skutków zmian klimatu oraz systemów wczesnego ostrzegania przed zagrożeniami.

Odniesienie do tych działań powinno odbywać się nie tylko na poziomie państwa jako regulatora prawnego, ale również, a może przede wszystkim, każdego przedsiębiorstwa²². Niezbędne jest podjęcie wyzwania polegające-

¹⁵ Piątek (2005): 22.

¹⁶ Papuziński (2005): 37.

¹⁷ Brown (2003): 23.

¹⁸ Ziolo (2023): 10–13.

¹⁹ Szwejkowski (2004): 141.

²⁰ Młynarski (2017): 63.

²¹ https://www.unesco.pl/fileadmin/user_upload/pdf/Transforming_our_World_-_The_2030_Agenda_for_Sustainable_Development.pdf

²² Ackers, Adebayo (2022): 18.

go na dostosowaniu się do nowej, wymagającej rzeczywistości, wynikającej z regulacji obejmujących aspekty ESG (*Environmental* – środowiska, *Social* – spraw społecznych oraz *Corporate Governance* – ładu korporacyjnego)²³. Stąd też kierując się zasadami odpowiedzialności społecznej, jednostki gospodarcze w swojej działalności powinny uwzględnić aspekty środowiskowe, w tym zagrożenia związane ze zmianami klimatu.

III. OBOWIĄZKI SPRAWOZDAWCZE SEKTORA USŁUG FINANSOWYCH DOTYCZĄCE KWESTII ZWIĄZANYCH Z KLIMATEM

Sprawozdawczość jest specyficzną formą komunikacji przedsiębiorstwa z szeroko pojętym otoczeniem, które tworzą różnego rodzaju interesariusze. Kształtowanie pozytywnych relacji jest w dużej mierze uzależnione od przekonania, że podmiot działa w sposób odpowiedzialny społecznie, w tym również w zakresie ekologicznym. Odpowiedzią na rosnące zapotrzebowanie dotyczące informacji o tym, jak przedsiębiorstwo wpływa na otaczające go środowisko naturalne (w tym także klimat), jest raportowanie środowiskowe. Udostępnienie zawartości sprawozdań o charakterze ekologicznym różnym grupom interesariuszy ma na celu przede wszystkim ujawnianie informacji będących podstawą oceny przedsiębiorstw z punktu widzenia ich społecznej odpowiedzialności, dostarczenie użytecznych danych akcjonariuszom, które pomogą im w podejmowaniu decyzji, propagowanie środowiskowych inicjatyw podejmowanych przez podmioty gospodarcze, ustalanie lub poprawę polityki środowiskowej, celów i planowanych działań na rzecz środowiska naturalnego, motywowanie oraz zachęcanie zarówno zarządzających, jak i pracowników do podejmowania działań środowiskowych²⁴.

W zależności od rodzaju jednostki, wielkości i charakteru prowadzonej działalności raporty środowiskowe zawierające informacje dotyczące klimatu mogą mieć różną formę i zakres. Nie powinny jednak być jedynie elementem strategii marketingowej, ale w sposób rzeczywisty odzwierciedlać zagadnienia związane z klimatem. W Polsce nie ma odrębnych regulacji dotyczących raportowania kwestii związanych z klimatem przez jednostki sektora usług finansowych (w tym banki). Ich ujawnianie wynika z obowiązków sprawozdawczych w zakresie informacji o charakterze środowiskowym, co zostało zaprezentowane w tabeli 1. Obligatoryjne ujawnianie informacji niefinansowych związanych z klimatem może następować przez rozszerzone sprawozdanie z działalności, oświadczenie na temat informacji niefinansowych czy też sprawozdanie dotyczące informacji niefinansowych.

²³ Morrison (2021): 5; Kaźmierczak (2022): 276; Rogowski, Lipski (2022): 34.

²⁴ Paszkiewicz, Szadziewska (2011): 298.

Tabela 1

Informacje środowiskowe obejmujące zagadnienia związane z klimatem w sprawozdaniach jednostek sektora usług finansowych

Podstawa prawna	Rodzaj sprawozdania/forma ujawniania informacji niefinansowych	Zakres informacji o charakterze środowiskowym (obejmujących zagadnienia dotyczące klimatu)
Ustawa o rachunkowości	Sprawozdanie z działalności	<ul style="list-style-type: none"> - kluczowe niefinansowe wskaźniki efektywności związane z działalnością jednostki oraz informacje dotyczące zagadnień środowiska naturalnego – o ile jest to istotne dla oceny rozwoju, wyników i sytuacji jednostki
Ustawa o rachunkowości	Oświadczenie na temat informacji niefinansowych/sprawozdanie na temat informacji niefinansowych	<ul style="list-style-type: none"> - opis polityk stosowanych przez jednostkę w odniesieniu do zagadnień środowiska naturalnego, a także opis rezultatów stosowania tych polityk; - opis istotnych ryzyk związanych z działalnością jednostki mogących wywierać niekorzystny wpływ na zagadnienia dotyczące środowiska naturalnego, w tym ryzyk związanych z produktami jednostki lub jej relacjami z otoczeniem zewnętrznym, w tym z kontrahentami, a także opis zarządzania tymi ryzykami
Krajowy Standard Rachunkowości nr 9. Sprawozdanie z działalności	Sprawozdanie z działalności (SzD)	<ul style="list-style-type: none"> - prezentacja w SzD wyników działalności w sferze środowiskowej (wpływu na środowisko naturalne). W szczególności przydatne jest przedstawienie informacji dotyczących zagadnień ochrony środowiska naturalnego (m.in. informacji o gospodarowaniu zasobami i składnikami przyrody, wpływie na środowisko naturalne, działaniach proekologicznych, opłatach środowiskowych i innych kosztach ochrony środowiska)
Krajowy Standard Rachunkowości nr 9. Sprawozdanie z działalności	Oświadczenie na temat informacji niefinansowych/sprawozdanie na temat informacji niefinansowych	<ul style="list-style-type: none"> - faktyczny i możliwy wpływ na środowisko naturalne jednostki zobowiązanej oraz sposób, w jaki obecne i przewidywalne kwestie mogą wpłynąć na jej rozwój, wyniki lub sytuację; - zapobieganie zanieczyszczeniom i skuteczność kontroli tych działań; - wpływ zużycia energii na środowisko, - bezpośrednie i niebezpośrednie emisje do powietrza (gazów cieplarnianych, substancji toksycznych, substancji eutrofizujących i zakwaszających itd.); - wykorzystywanie i ochrona zasobów naturalnych i związana z tym ochrona bioróżnorodności; - gospodarowanie odpadami; - wpływ na środowisko transportu lub wykorzystywania wyrobów, towarów i usług oraz ich unieszkodliwiania; - opracowywanie wyrobów i usług ekologicznych

<p>Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważonych inwestycji, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 „Taksonomia”</p>	<p>Sprawozdawczość okresowa</p>	<p>1) Gdy produkt finansowy służy do inwestycji w działalność gospodarczą, która przyczynia się do realizacji celu środowiskowego (w zakresie klimatu jest to łagodzenie zmian klimatu oraz adaptacja do zmian klimatu), należy ujawnić:</p> <ul style="list-style-type: none"> – informacje o celu środowiskowym lub celach środowiskowych, do realizacji których przyczynia się inwestycja w ramach danego produktu finansowego; – opis, w jaki sposób i w jakim stopniu inwestycja w ramach produktu finansowego są dokonywane w działalność gospodarczą, kwalifikującą się jako zrównoważona środowiskowo. Określa się udział procentowy inwestycji w zrównoważoną środowiskowo działalność gospodarczą wybranych dla produktu finansowego, w tym szczegółowe informacje o udziałach procentowych działalności wspomagającej i przejściowej działalności, wyrażony jako odsetek wszystkich inwestycji wybranych na potrzeby produktu finansowego. <p>2) Gdy produkt finansowy promuje aspekt środowiskowy oprócz wskazanych informacji dodaje się oświadczenie: „Zasada »nie czyni poważnych szkód« stosowana jest wyłącznie w odniesieniu do tych inwestycji w ramach produktu finansowego, które uwzględniają unijne kryteria dotyczące zrównoważonej środowiskowo działalności gospodarczej. Inwestycje w ramach pozostałej części tego produktu finansowego nie uwzględniają unijnych kryteriów dotyczących zrównoważonej środowiskowo działalności gospodarczej”.</p> <p>3) Gdy produkt finansowy nie promuje aspektu środowiskowego lub też nie służy do inwestycji w działalność gospodarczą, która przyczynia się do realizacji celu środowiskowego, należy dodać stwierdzenie: „Inwestycje w ramach tego produktu finansowego nie uwzględniają unijnych kryteriów dotyczących zrównoważonej środowiskowo działalności gospodarczej”.</p>
---	---------------------------------	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.jedn.: Dz. U. 2023, poz. 120), art. 49; Krajowego Standardu Rachunkowości nr 9. Sprawozdanie z działalności. Dz. Urz. Ministra Rozwoju i Finansów z 9 stycznia 2018 r., poz. 4; rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088.

Do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852, nazywanego „Taksonomią”, zostały opublikowane rozporządzenia delegowane. Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2021/2139 z 4 czerwca 2021 r.²⁵ ustanowiło techniczne kryteria kwalifikacji jedynie w odniesieniu do dwóch celów środowiskowych, takich jak łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do zmian klimatu. Natomiast szczegółowy zakres oraz terminy prezentacji informacji dotyczących zrównoważonej środowiskowo działalności gospodarczej, które powinny być ujawniane na mocy Taksonomii, zostały wskazane w rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) 2021/2178 z 6 lipca 2021 r.²⁶ Określono tam, iż od dnia 1 stycznia 2022 r. do dnia 31 grudnia 2023 r. przedsiębiorstwa finansowe ujawniają wyłącznie²⁷:

– udział procentowy w aktywach ogółem ekspozycji wobec działalności gospodarczej niekwalifikującej się do systematyki i działalności gospodarczej kwalifikującej się do systematyki,

– udział procentowy w aktywach ogółem ekspozycji na rządy centralne, banki centralne i emitentów ponadnarodowych oraz instrumenty pochodne,

– udział procentowy w aktywach ogółem ekspozycji wobec przedsiębiorstw, które nie podlegają obowiązkowi publikowania informacji niefinansowych,

– informacje jakościowe, o których mowa w załączniku XI do rozporządzenia 2021/2178.

Obowiązek raportowania informacji środowiskowych wynika również z dyrektywy Parlamentu Europejskiego oraz Rady Europy 2014/95/UE z 22 października 2014 r. zmieniającej dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy²⁸. Kwestie dotyczące klimatu i jego raportowania zostały natomiast uregulowane w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2464 z 14 grudnia 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 537/2014, dyrektywy 2004/109/WE, dyrektywy 2006/43/WE oraz dyrektywy 2013/34/UE w odniesieniu do sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju (dyrektywa CSRD)²⁹.

²⁵ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2021/2139 z 4 czerwca 2021 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 poprzez ustanowienie technicznych kryteriów kwalifikacji służących określeniu warunków, na jakich dana działalność gospodarcza kwalifikuje się jako wnosząca istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu lub w adaptację do zmian klimatu, a także określeniu, czy ta działalność gospodarcza nie wyrządza poważnych szkód względem żadnego z pozostałych celów środowiskowych (Dz. Urz. L 442/1 z 9.12.2021).

²⁶ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2021/2178 z 6 lipca 2021 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 przez sprecyzowanie treści i prezentacji informacji dotyczących zrównoważonej środowiskowo działalności gospodarczej, które mają być ujawniane przez przedsiębiorstwa podlegające art. 19a lub 29a dyrektywy 2013/34/UE, oraz określenie metody spełnienia tego obowiązku ujawniania informacji (Dz. Urz. L 443/9 z 10.12.2021).

²⁷ Ibid.: art. 16.

²⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z 22 października 2014 r. zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy (Dz. Urz. L 330 z 15.11.2014).

²⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2464 z 14 grudnia 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 537/2014, dyrektywy 2004/109/WE, dyrektywy 2006/43/WE

Sprawozdawczość w zakresie zrównoważonego rozwoju została rozszerzona o obowiązek ujęcia w modelu biznesowym jednostki planów służących zapewnieniu, aby zarówno model biznesowy, jak i strategia biznesowa jednostki uwzględniały przejście na zrównoważoną gospodarkę i ograniczenie globalnego ocieplenia do 1,5°C. Należy uwzględnić również działania wdrażające oraz powiązane z nimi plany finansowe i inwestycyjne. Powinno to nastąpić zgodnie z porozumieniem paryskim na postawie Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu przyjętej 12 grudnia 2015 r. oraz z celem, jakim jest osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r., jak określono w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119, a także w stosownych przypadkach, narażenie jednostki na działalność związaną z węglem, ropą naftową i gazem. Dyrektywa CSRD stanowi również, że opis określonych w czasie i ustanowionych przez jednostkę celów dotyczących kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem, w tym w stosownych przypadkach bezwzględnych celów redukcji emisji gazów cieplarnianych co najmniej na lata 2030 i 2050, opis postępów poczynionych przez jednostkę na rzecz osiągnięcia tych celów oraz oświadczenie, czy cele jednostki związane z czynnikami środowiskowymi opierają się na rozstrzygających dowodach naukowych.

Dodany został rozdział dotyczący standardów sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju, które mają zostać uszczegółowione dodatkowymi wytycznymi. Raporty dotyczące kwestii ESG w odniesieniu do kwestii środowiskowych, w tym zagadnień związanych z klimatem, powinny zawierać informacje dotyczące czynników środowiskowych, takich jak: łagodzenie zmiany klimatu, emisja gazów cieplarnianych, przystosowanie się do zmiany klimatu, woda i zasoby morskie, wykorzystanie zasobów oraz gospodarki o obiegu zamkniętym, zanieczyszczenia, różnorodność biologiczna i ekosystemy.

W dyrektywie CSRD rozszerzono również zakres podmiotów zobowiązanych do ujawniania informacji niefinansowych, które określono jako raportowanie w zakresie zrównoważonego rozwoju. Obowiązkiem tym objęto nie tylko duże jednostki, ale również małe i średnie jednostki, a wyłączono jedynie mikrojednostki będące jednostkami interesu publicznego. Powinny one ujawniać w sprawozdaniu z działalności informacje niezbędne do zrozumienia wpływu jednostki na kwestie związane ze zrównoważonym rozwojem oraz informacje niezbędne do zrozumienia, w jaki sposób kwestie związane ze zrównoważonym rozwojem wpływają na rozwój, wyniki i sytuację jednostki. W dyrektywie CSRD zwrócono także uwagę na konieczność opracowania jednolitego wzoru sprawozdań zrównoważonego rozwoju.

Raporty ESG dotyczące między innymi zagadnień środowiskowych (w tym klimatu) zaczną funkcjonować w przypadku dużych jednostek od 2024 r., średnich – 2025, a małych od 2026 r. Wszelkie kwestie zawarte w dyrektywie

CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive) muszą być wdrożone do porządku prawnego państw członkowskich, w tym Polski, aby można mówić o skutku prawnym, jaki mają osiągnąć. Będzie to zatem wymagało zmian w przepisach krajowych w odniesieniu do sprawozdawczości, w szczególności w ustawie o rachunkowości.

Opracowując informacje dotyczące klimatu, jednostki sektora usług finansowych mogą stosować, oprócz wskazanych uregulowań prawnych, również różnego rodzaju wytyczne, standardy czy rekomendacje, które nie mają jednak charakteru wiążącego. Dotyczą one zarówno sprawozdawczości niefinansowej (SIN, GRI), jak i klimatu. Na przykład Europejskie Laboratorium Sprawozdawczości działające przy Europejskiej Grupie Doradczej ds. Sprawozdawczości Finansowej (EFRAG), która jest ciałem doradczym Komisji Europejskiej) opublikowało w 2020 r. wytyczne i dobre praktyki dotyczących ujawnień związanych z klimatem. Zostały one zebrane w dokument główny oraz dwa suplementy poświęcone przykładom dobrych praktyk i analizom praktycznych scenariuszy z zakresu raportowanie dotyczącego klimatu. Ponadto w dyrektywie CSRD zostało określone, że zostaną opracowane szczegółowe standardy dotyczące sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju (również dla małych i średnich jednostek).

Poza wyżej wskazaną fakultatywną sprawozdawczość niefinansowa w odniesieniu do kwestii środowiskowych może przybierać formę różnorodnych raportów (środowiskowych, społecznej odpowiedzialności, zrównoważonego rozwoju lub ESG).

IV. UJAWNIANIE ZAGADNIEŃ ZWIĄZANYCH Z KLIMATEM W RAPORTACH NIEFINANSOWYCH BANKÓW – WYNIKI PRZEPROWADZONYCH BADAŃ

Rozpatrując kwestie dotyczące klimatu z perspektywy banków, w mniejszym stopniu chodzi o wskazanie wpływu ich działalności na klimat czy też negatywnego oddziaływania klimatu na funkcjonowanie banków. Większe znaczenie, z perspektywy odbiorców informacji, ma poznanie zakresu ujęcia informacji dotyczących oferowanych produktów finansowych w kontekście ich oddziaływania na klimat. Celem badania jest przedstawienie aktualnego stanu raportowania informacji związanych z klimatem. Zostały nim objęte sprawozdania niefinansowe spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie i należących jednocześnie do indeksu sektorowego WIG-Banki oraz indeksu WIG-ESG³⁰. Taki wybór jednostek powinien

³⁰ Indeks WIG-ESG jest publikowany od 3 września 2019 r. na podstawie wartości portfela akcji spółek uznawanych za odpowiedzialne społecznie, tj. takich, które przestrzegają zasad biznesu odpowiedzialnego społecznie, w szczególności w zakresie kwestii środowiskowych, społecznych, ekonomicznych i ładu korporacyjnego.

odzwierciedlać zarówno obowiązki sprawozdawcze jednostek działających w sektorze usług finansowych, jak i gwarantować, że wskazane banki są odpowiedzialne społecznie. Stąd też ich raporty mogą stanowić pewnego rodzaju wzór czy też odniesienie dla pozostałych jednostek sektora usług finansowych. Obowiązek publikacji przez banki informacji niefinansowych wynika z ustawy o rachunkowości³¹, natomiast dodatkowo prezentację zagadnień związanych z klimatem regulują rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2088³² oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852³³.

Analizą objęte zostały wszystkie informacje na temat klimatu, które znajdowały się w sprawozdaniu z działalności badanych banków (w tym również w oświadczeniu na temat informacji niefinansowych, które stanowi integralną część tego raportu). W przypadku banków, które publikują odrębne sprawozdanie na temat informacji niefinansowych, także podlegało ono badaniu. Dane pochodziły ze sprawozdań za rok 2021, w którym to pierwszy raz były sporządzane zgodnie z wytycznymi rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852³⁴. Źródła badania przedstawia tabela 2.

Tabela 2

Rodzaj i forma sprawozdania niefinansowego badanych banków

Nazwa banku	Rodzaj, forma i nazwa sprawozdania niefinansowego
PKO Bank Polski SA	– Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA, – Oświadczenie na temat informacji niefinansowych
Bank Pekao SA	– Sprawozdanie z działalności Grupy Kapitałowej Banku Pekao SA, – Oświadczenie na temat informacji niefinansowych
Santander Bank Polska SA	– Raport roczny Grupy Kapitałowej Santander Bank Polska SA, – Oświadczenie na temat informacji niefinansowych
ING Bank Śląski SA	– Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy ING Bank Śląski SA, – Sprawozdanie niefinansowe Grupy ING Bank Śląski SA
mBank SA	– Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy mBanku SA, – Oświadczenie na temat informacji niefinansowych

³¹ Art. 49 ust. 2, art. 49, ust. 3, art. 49b ust. 1 ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości, t.jedn.: Dz. U. 2023, poz. 120.

³² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2088 z 27 listopada 2019 r. w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych.

³³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088.

³⁴ Rozporządzenie w odniesieniu do celów środowiskowych, takich jak łagodzenie klimatu i adaptacja do zmian klimatu zaczęło obowiązywać od 1 stycznia 2022 r.

cd. tab. 2

Alior Bank SA	<ul style="list-style-type: none"> – Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Alior Banku SA, – Sprawozdanie Grupy Kapitałowej Alior Banku SA na temat informacji niefinansowych
Millenium SA	<ul style="list-style-type: none"> – Sprawozdanie Zarządu z działalności Banku i Grupy Kapitałowej, – Raport ESG Banku Millenium i Grupy Banku Millenium (Sprawozdanie na temat informacji niefinansowych)
Bank Handlowy w Warszawie SA	<ul style="list-style-type: none"> – Sprawozdanie z działalności Banku Handlowego w Warszawie SA oraz Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie SA, – Sprawozdanie na temat informacji niefinansowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań niefinansowych banków notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie i należących do indeksu WIG-Banki oraz WIG-ESG.

Wykorzystując metodę analizy danych wtórnych, wyodrębniono i pogrupowano wszystkie obszary, w których badane banki prezentowały informacje dotyczące klimatu. Zestawienie informacji związanych z klimatem prezentowanych przez badane banki w raportach niefinansowych przedstawia tabela 3.

Tabela 3

Zakres ujawnień informacji dotyczących klimatu przez banki

Obszar ujawnień	Zakres prezentowanych informacji związanych z klimatem
Strategia banku Strategia Zrównoważonego Rozwoju (ESG) Strategia Klimatyczna	<ul style="list-style-type: none"> – wyzwania wynikające ze zmian klimatycznych, – dążenie do osiągnięcia neutralności klimatycznej, deklaracje i harmonogram osiągnięcia neutralności klimatycznej – plany w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych, – deklaracje w zakresie wspomagania klientów korporacyjnych w podejmowanych przez nich działaniach dekarbonizacyjnych, głównie w rozwijaniu ich planów inwestycyjnych związanych z pakietem funduszy europejskich, zwłaszcza zielonych finansów, – uwzględnianie czynników klimatycznych w decyzjach biznesowych, – rozwijanie proklimatycznej oferty produktowej, – wspieranie innowacji na rzecz klimatu (granty dla startupów i naukowców)
Zarządzanie ryzykiem Zarządzanie ryzykiem klimatycznym	<ul style="list-style-type: none"> – zarządzanie ryzykiem klimatycznym w działalności, – sposób zarządzania kwestiami klimatycznymi, wskaźniki emisji, cele oraz wstępna ocena ryzyk i szans, które wynikają ze zmian klimatycznych, – prezentacja mapy ryzyka czynników środowiskowych w odniesieniu do klimatu dla poszczególnych branż, – opis ryzyka fizycznego i ryzyka przekształcenia w odniesieniu do klimatu, – rating ryzyka klimatycznego

Zrównoważone finanse Zielone finanse	<ul style="list-style-type: none"> – opis produktów finansowych, które przeznaczone są na wsparcie inwestycji przyczyniających się do łagodzenia zmian klimatu, – promowanie produktów, które służą finansowaniu inwestycji charakteryzujących się niską emisją CO₂, odpornością na zmiany klimatu i katastrofy, – sukcesywne ograniczanie zaangażowania wobec klientów i transakcji opartych na węglu jako nośniku energii, – polityka kredytowa dotycząca branż istotnych z punktu widzenia polityki klimatycznej UE, która reguluje finansowanie branż związanych z energetyką i ciepłownictwem, transportem, paliwami, górnictwem węgla oraz tzw. branżami energochłonnymi (w tym np. przemysł ceramiczny, przemysł papierniczy, produkcja nawozów), – ograniczanie zaangażowania banku w branże wysokoemisyjne, – ograniczanie możliwości finansowania budowy kopalń węgla kamiennego lub węgla brunatnego oraz rozbudowy mocy produkcyjnych już istniejących kopalń, – wsparcie klientów i projektów proekologicznych, których celem jest łagodzenie zmian klimatycznych, ograniczanie zanieczyszczenia środowiska naturalnego, – wsparcie stopniowego i uporządkowanego przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, przez ograniczanie finansowania górnictwa węglowego oraz produkcji energii z paliw kopalnych (ropa, węgiel), na rzecz zwiększania finansowania energii ze źródeł odnawialnych (woda, wiatr, słońce)
Zgodność z Taksonomią	<ul style="list-style-type: none"> – szacunkowe wskaźniki dotyczące celów taksonomii działalności zrównoważonej w zakresie adaptacji do zmiany klimatu i łagodzenia zmian klimatu
Emisja gazów cieplarnianych	<ul style="list-style-type: none"> – struktura emisji śladu węglowego, – zakres i struktura emisji gazów cieplarnianych, – wskazanie emisji dwutlenku węgla z portfela należności od klientów banku
Działania na rzecz neutralności klimatycznej	<ul style="list-style-type: none"> – opis działań, które pośrednio przyczyniają się do zmniejszania zmian klimatycznych, na przykład gromadzenie, monitorowanie i analizowanie danych dotyczących zużycia energii, w celu zaplanowania jej redukcji, – wskazywanie na redukcję gazów cieplarnianych, zmniejszanie śladu węglowego, – dobre praktyki w zakresie wpływu banku na środowisko (w tym klimat), na przykład zmniejszenie użycia urządzeń klimatyzacyjnych, energooszczędne budynki, oszczędzanie wody, brak drukowanych ulotek, modernizacja instalacji technicznych
Zaangażowanie społeczne na rzecz klimatu	<ul style="list-style-type: none"> – upowszechnianie wiedzy na temat zmian klimatu przez wspieranie inicjatyw, których celem jest dyskusja związana ze zmianami klimatycznymi czy też organizacja konkursów ekologicznych, – wspieranie projektów edukacyjnych w ramach walki z kryzysem klimatycznym, – mecenat wydarzeń promujących ochronę klimatu, – darowizny na cele związane z ochroną klimatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań niefinansowych banków notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie i należących do indeksu WIG-Banki oraz WIG-ESG.

Mimo że informacje dotyczące kwestii związanych z klimatem są ujawniane w różnej formie, to treść i zakres są podobne. Wszystkie badane banki w swoich strategiach zaznaczają istotność zagadnień związanych z klimatem. W różnym stopniu deklarują redukcję śladu węglowego i osiągnięcie neutralności klimatycznej zgodnie z celami porozumienia paryskiego (przyjmując rok 2019 za bazowy, określają procentowy poziom redukcji lub też horyzont czasowy, np. do roku 2024, 2025 czy też 2030). Wskazują na konieczność zarządzania ryzykiem klimatycznym i prezentują przykłady działań, które mają się przyczynić do ochrony klimatu. Część banków przedstawia informacje o wielkości i strukturze emisji gazów cieplarnianych. Wszystkie banki chętnie natomiast pokazują, w jaki sposób wspierają inicjatywy edukacyjne i promujące ochronę klimatu. W raportach niefinansowych badanych banków dużo miejsca poświęca się zrównoważonym finansom, gdzie wskazywane są konkretne przykłady produktów finansowych nastawionych na inwestycje proklimatyczne. Ponadto banki deklarują stopniowe odchodzenie od finansowania działalności szkodliwej dla klimatu oraz wspieranie klientów i projektów proekologicznych.

Zgodnie z rozporządzeniem 2020/852 oraz wydanymi do niego aktami wykonawczymi banki mają obowiązek ujawniania proporcji ekspozycji wobec działalności opisywanych zgodnie z technicznymi kryteriami kwalifikacji realizujących cele adaptacji do zmian klimatu lub łagodzenia zmian klimatycznych. Wszystkie badane banki podjęły próby prezentacji tych zagadnień, wskazały jednak, że są to informacje o charakterze szacunkowym. Obowiązek wszedł bowiem w życie 1 stycznia 2022 r. i objął okres sprawozdawczy za rok 2021, a w momencie publikacji sprawozdań banki nie dysponowały pełną informacją dotyczącą zgodności działalności z Taksonomią u klientów będących przedsiębiorstwami niefinansowymi.

V. PODSUMOWANIE

Banki zdają sobie sprawę, że ich klienci mają coraz większą świadomość ekologiczną. Dbając o ochronę środowiska i klimatu, podejmują proekologiczne inicjatywy lub też wybierają proekologiczne produkty, do czego są również zachęcane różnymi dotacjami. Troską o środowisko i klimat kierują się również inwestorzy, do których przede wszystkim kierowane są raporty niefinansowe. Stąd też banki świadomie podejmują próby ujęcia w swoich sprawozdaniach informacji dotyczących klimatu. Z jednej strony jest to powodowane w pewnym sensie działaniami marketingowymi, z drugiej jednak – narzucają to unormowania prawne i konieczność nadążania za trendami rynkowymi.

Wprowadzone na poziomie europejskim nowe regulacje prawne skierowane do sektora finansowego wymuszają większe zaangażowania w działania na rzecz ochrony klimatu, a patrząc szerzej – również zrównoważonego rozwoju. Wymaga to ze strony banków transparentności działań w tym zakresie, ale również w procesie informowania o tym interesariuszy. Badane banki wskazują, że raportowanie informacji dotyczących klimatu jest u nich dopiero na

początkowym etapie. Na podstawie przeprowadzonej analizy zawartości publikowanych przez nie sprawozdań o charakterze niefinansowym, w kontekście prezentacji informacji dotyczących klimatu, można sformułować następujące wnioski:

– prezentowane dane są w dużym stopniu rozproszone w różnych częściach sprawozdania z działalności oraz raportu na temat informacji niefinansowych, co może wynikać z braku jednolitych standardów w tym zakresie;

– zakres ujawnianych informacji związanych z klimatem jest zbliżony w raportach poszczególnych banków i dotyczy zarówno wpływu działalności banków na klimat, jak również oddziaływania na klimat oferowanych produktów finansowych;

– banki wypełniają obowiązki zawarte w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, aczkolwiek jest to realizowane w ograniczonym zakresie.

Formułowanie wniosków odnoszących się do całego sektora bankowego ogranicza niewielka grupa badawcza. Biorąc jednak pod uwagę, że badane banki należą do indeksu WIG-ESG, można przyjąć założenie, że są one grupą najbardziej odpowiedzialną społecznie (również w obszarze wypełniania obowiązków sprawozdawczych).

Ujęcie kwestii dotyczących klimatu w sprawozdawczości niefinansowej będzie w przyszłości wymagało przeprowadzenia szerszych badań, po wprowadzeniu do polskich przepisów regulacji zawartych w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2464 z 14 grudnia 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 537/2014, dyrektywy 2004/109/WE, dyrektywy 2006/43/WE oraz dyrektywy 2013/34/UE w odniesieniu do sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju. Wprowadza ona bowiem obowiązek publikowania raportów ESG (dotyczących również zagadnień związanych z klimatem). Wynika z niej również konieczność opracowania standardów w tym zakresie. Pozwoli to być może uniknąć problemów polegających na tym, iż sprawozdania niefinansowe dotyczące zrównoważonego rozwoju (w tym również klimatu) są bardzo często niespójne, nieporównywalne i obciążone ryzykiem narracji³⁵.

Artykuł stanowi zatem dopiero zarys problematyki, która może być przedmiotem dalszych, pogłębionych badań. Ze względu na istotność tematu z pewnością należy mu poświęcić większą uwagę.

Bibliografia

- Ackers, B., Adeyemi, A. (2022). Climate change disclosures by public sector organisations. *Economics, Management and Sustainability* 7(1): 17–33. <https://doi.org/10.14254/jstdl.2022.7-1.2>
- Adamczyk, J. (2001). *Koncepcja zrównoważonego rozwoju w zarządzaniu przedsiębiorstwem*. Kraków.

³⁵ Zyznarska-Dworczak (2022): 166.

- Adamczyk, J. (2018). Zrównoważony rozwój jako paradygmat współczesnego zarządzania przedsiębiorstwem. *Przegląd Organizacji* 12: 8–14. <https://doi.org/10.33141/po.2018.12.01>
- Barbosa, G.S., Drach, P.R., Corbella, O.D. (2014). A conceptual review of the terms sustainable development and sustainability. *International Journal of Social Science* 3(2): 1–15.
- Brown, L.R. (2003). *Gospodarka Ekologiczna. Na miarę Ziemi*. Warszawa.
- Czaja-Cieszyńska, H. (2020). Kapitał ludzki jako obszar raportowania niefinansowego na przykładzie wybranych spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości* 108(164): 23–40. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0014.3594>
- Emas, R. (2015). *The Concept of Sustainable Development: Definition and Defining Principles. Brief for GSDR*.
- Fijałkowska, J. (2016). Raportowanie informacji niefinansowych zgodnie z nową Dyrektywą UE 2014/95/UE jako wyzwanie dla przedsiębiorstw. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu* 436: 115–122.
- Fijałkowska, J., Zyznarska-Dworczyk, B. (2018). Sustainability reporting of Polish banks – a step towards greater accountability? *Financial, Accounting and Economic Aspects of Contemporary Management. Entrepreneurship and Management* 19(1,1): 47–61.
- Kamieniecka, M., Nózka, A. (2016). Źródła i zakres raportów środowiskowych oraz ocena możliwości ich integracji ze sprawozdaniem finansowym. *Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach* 284: 53–65.
- Kaźmierczak, M. (2022). A literature review on the difference between CSR and ESG. *Scientific Papers of Silesian University of Technology. Organization and Management Series No 162: 275–289*. <https://doi.org/10.29119/1641-3466.2022.162.16>
- Krasodomska, J., Godawska, J. (2021). Raportowanie informacji o zrównoważonym rozwoju – standaryzacja i harmonizacja niefinansowych ujawnień przedsiębiorstw. *Rachunkowość* 10: 10–20.
- Krasodomska, J., Michalak, J., Świetała, K. (2020). Directive 2014/95/EU: accountants' understanding and attitude towards mandatory non-financial disclosures in corporate reporting. *Meditari Accountancy Research* 28(5): 751–779. <https://doi.org/10.1108/MEDAR06-2019-0504>
- Krasodomska, J., Zarzycka, E., Dobija, D. (2022). Czynniki determinujące raportowanie przez przedsiębiorstwa informacji o działaniach na rzecz realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju. *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości* 46(3): 99–118. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0015.9599>
- Kryk, B. (2017). Informacje środowiskowe w sprawozdaniach z działalności. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu* 479: 108–117.
- Kuciński, K. (2009). Wprowadzenie. W: K. Kuciński (red.), *Strategie przedsiębiorstw wobec wyzwań zrównoważonego rozwoju* (s. 7–25). Warszawa.
- Macuda, M., Matuszak, Ł., Róžańska, E. (2015). The concept of CSR in accounting theory and practice in Poland: an empirical study. *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości* 84(140): 115–138. <https://doi.org/10.5604/16414381.1173808>
- Matuszak, Ł., Róžańska, E. (2021). Towards 2014/95/EU directive compliance: the case of Poland. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal* 12(5): 1052–1076. <https://doi.org/10.1108/SAMPJ-02-2020-0042>
- Misztal, A. (2019). Zrównoważony rozwój przedsiębiorstw a stopień rozwoju społeczno-gospodarczego. *Studia i Prace Kolegium Zarządzania i Finansów. Zeszyt Naukowy* 174: 33–45.
- Młynarski, T. (2017). Bezpieczeństwo energetyczne i ochrona klimatu w drugiej dekadzie XXI wieku. *Kraków*.
- Morrison, R. (2021). *Environmental, Social and Governance Theory: Defusing a Major Threat to Shareholder Rights*. Competitive Enterprise Institute. Washington.
- Mućko, P., Niemiec, A., Skoczylas, W. (2021). Dobrowolny przymus? Uwarunkowania raportowania w zakresie zrównoważonego rozwoju przez małe i średnie przedsiębiorstwa. *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości* 45(4): 91–110. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0015.5744>
- Papuziński, A. (2005). Zrównoważony rozwój a współczesny problem ekologiczny: ontologia polityki ochrony środowiska. W: A. Papuziński (red.), *Zrównoważony rozwój od utopii do praw człowieka* (s. 30–51). Bydgoszcz.
- Paszkiwicz, A., Szadzińska, A. (2011). Raportowanie ekologicznych aspektów działalności w przedsiębiorstwach energetycznych i chemicznych. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego* 625. *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia* 32: 295–311.

- Piątek, Z. (2005). Człowiek jako podmiot zrównoważonego rozwoju: konsekwencje filozoficzno-społeczne. A. Papuziński (red.), *Zrównoważony rozwój od utopii do praw człowieka* (s. 14–29). Bydgoszcz.
- Popławska, M. (2018). Raportowanie społecznej odpowiedzialności biznesu w sektorze bankowym i pośrednictwie finansowym. W: K. Waliszewski (red.), *Społeczna odpowiedzialność instytucji finansowych. Od teorii do praktyki* (s. 59–91). Warszawa.
- Rogowski, W., Lipski, M. (2022). Znaczenie informacji niefinansowej w świetle wymogów zrównoważonego rozwoju oraz turbulentnego otoczenia. *Kwartalnik Nauk o Przedsiębiorstwie* 2: 33–44. <https://doi.org/10.33119/KNoP.2022.64.2.3>.
- Różańska, E. (2016). Koncepcja CSR w sektorze bankowym i jej raportowanie – nurty badawcze. *Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach* 272: 131–142.
- Rubik, J. (2018). Raportowanie niefinansowe spółek Respect Index po zmianach. *Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach* 369: 209–220.
- Skoczylas, W. (2019). Społeczna odpowiedzialność biznesu w świetle analizy zawartości raportów niefinansowych spółek makrosektora produkcja przemysłowa i budowlano-montażowa. *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości* 103(159): 169–182. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.3081>
- Szadziewska, A., Kujawski, J. (2022). Environmental disclosures in the non-financial reporting of energy companies. Creating a reliable business image or impression management? *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości* 46(2): 157–194. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0015.8814>
- Szadziewska, A., Spigarska, E., Majerowska, E. (2018). The disclosure of non-financial information by stock-exchange-listed companies in Poland, in the light of changes introduced by the Directive 2014/95/EU. *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości* 99(155): 65–96. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0012.2933>
- Śnieżek, E., Krasodomska, J., Szadziewska, A. (2018). *Informacje niefinansowe w sprawozdawczości biznesowej przedsiębiorstw*. Warszawa.
- Szwejkowski, Z. (2004). *Pogoda, klimat i środowisko*. Olsztyn.
- Trzepacz, P. (2012). *Zrównoważony rozwój – wyzwania globalne*. Kraków.
- Waniak-Michalak, H., Macuda, M., Krasodomska, J. (2016). Corporate Social Responsibility and accounting in Poland: a literature review. *Accounting and Management Information Systems* 15(2): 255–303.
- Wójcik-Jurkiewicz, M. (2020). Raportowanie niefinansowe banków z perspektywy społecznie odpowiedzialnej – przykłady z WIG-ESG. *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości* 108(164): 207–228. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0014.3603>
- Ziolo, Z. (2023). Wpływ kryzysów na zmiany uwarunkowań funkcjonowania i rozwoju działalności gospodarczej. *Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego* 37(1): 7–25. <https://doi.org/10.24917/20801653.371.1>
- Zyznarska-Dworczak, B. (2022). Financial and ESG reporting in times of uncertainty. *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości* 46(4): 161–180. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0016.1307>

